

Вікторія Лізунова,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Людмила Котлова,

кандидатка психологічних наук,
завідувачка, доцентка кафедри психології,
логопедії та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка

**РОЛЬ БАТЬКІВ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З РОЗВИТКУ
КОМУНІКАЦІЇ У ДОШКІЛЬНИКІВ З АУТИЗМОМ**

Роль батьків у підтримці логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з аутизмом є однією з ключових передумов успішного розвитку комунікативних навичок. Дослідження в галузі дитячої психології та логопедії свідчать, що активне залучення сім'ї до корекційного процесу значно підвищує ефективність терапії та сприяє кращому засвоєнню навичок комунікації дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС) [3, с. 23]. Взаємодія батьків із фахівцями не лише посилює результативність логопедичних занять, але й забезпечує більш стійку генералізацію здобутих навичок у повсякденному житті [3; 5].

У рамках комплексної роботи з дітьми з РАС, важливим є партнерство між батьками та логопедом, а також іншими фахівцями (психологами, педагогами, терапевтами) [4, с. 87]. Спільне планування корекційної роботи дозволяє ефективно адаптувати методики до індивідуальних потреб дитини, зокрема визначити цілі, що базуються на можливостях і потенціалі дитини [6, с. 112]. Батьки, отримуючи детальні інструкції від логопеда, стають продовжувачами терапевтичного процесу в домашньому середовищі, що забезпечує його постійність і системність [4; 9].

Наукові дослідження показують, що регулярність та послідовність є ключовими факторами успіху у роботі з дітьми з РАС [5, с. 65]. Саме батьки можуть забезпечити такі умови шляхом впровадження рекомендованих логопедом методик у повсякденну діяльність [7]. Вони можуть використовувати специфічні вправи для розвитку артикуляції, стимулювання мовленнєвої активності через гру, використання візуальних

підказок та альтернативних засобів комунікації, таких як PECS [8, с. 94].

Позитивне середовище, в якому дитина відчуває себе захищеною та розуміє, що від неї очікується, сприяє розвитку навичок комунікації [2, с. 44]. Відповідно до теорії екологічних систем Урі Бронфенбреннера, найближче оточення дитини - родина - є вирішальним фактором у формуванні її поведінкових і комунікативних патернів [1, с. 63]. Сімейне середовище, яке підтримує емоційний зв'язок і передбачуваність, є важливим для стабільності дитини [1; 2].

Батьки виступають як соціальні моделі для своїх дітей [9, с. 101]. За теорією соціального навчання Альберта Бандури, діти навчаються через спостереження та наслідування поведінки дорослих [8]. Важливо, щоб батьки активно демонстрували правильні комунікативні моделі, акцентуючи увагу на мовленнєвій взаємодії, простих вербальних конструкціях та невербальних засобах спілкування [8; 10].

Мотивація є важливим чинником у розвитку комунікативних навичок у дітей з РАС [3, с. 73]. За теорією самодетермінації Десі та Раяна, внутрішня мотивація виникає тоді, коли дитина відчуває компетентність та автономію в своїх діях [9]. Батьки, позитивно підкріплюючи навіть мінімальні зрушення у спілкуванні дитини, можуть сприяти підвищенню її впевненості та мотивації до подальшої взаємодії [7, с. 132].

Кожна дитина з РАС має унікальні потреби та особливості, які визначають стратегії розвитку комунікативних навичок [5, с. 105]. Застосування індивідуалізованих підходів, адаптованих до рівня розвитку, інтересів та сенсорних потреб дитини, сприяє кращому засвоєнню навичок і допомагає уникнути фрустрації в процесі навчання [6; 10].

Таким чином, активна роль батьків у підтримці логопедичної роботи значно збільшує ймовірність досягнення успішних результатів у розвитку комунікативних навичок у дітей з аутизмом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В. І. Корекційна педагогіка. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. 342 с.
2. Бронфенбреннер У. Екологія розвитку людини: Експерименти за природою і дизайном. Харків: Вид-во Основа, 2001. 416 с.

3. Данилова Л. Г. Психолого-педагогічні аспекти роботи з дітьми з аутизмом. Київ: Генеза, 2017. 284 с.
4. Козина Ж. М. Особливості розвитку мовлення у дітей з розладами аутистичного спектру. *Логопедичний альманах*. 2016. Вип. 5. С. 43–55.
5. Frith U. *Autism: Explaining the Enigma*. 2nd ed. Blackwell Publishing, 2003. 252 p.
6. Lord C., McGee J. P. (Eds.). *Educating Children with Autism*. National Research Council, 2001. 324 p.
7. Paul R. *Language Disorders from Infancy through Adolescence: Assessment & Intervention*. Mosby Elsevier, 2007. 440 p.
8. Bandura A. *Social Learning Theory*. Prentice Hall, 1977. 247 p.
9. Deci E. L., Ryan R. M. *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Plenum Press, 1985. 395 p.
10. Schreibman L. *The Science and Fiction of Autism*. Harvard University Press, 2005. 305 p.